

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Збірник матеріалів
Міжнародної конференції
(м. Харків, 21 березня 2025 року)

Харків
ХНМУ
2025

УДК 37.013:61(082)
А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 8 від 24.04.2025 р.

Редакційна колегія:

В. В. М'ясоєдов,
Н. М. Савельєва,
О. В. Кривошопка,
Ю. О. Садовниченко,
Л. В. Фоміна,
І. В. Корнейко,
І. В. Киричок,
В. В. Бріт'якова,
В. Ю. Джамєєв,
Н. О. Нікуліна,
П. Д. Перцев

А43 **Актуальні** питання педагогіки вищої медичної освіти: зб. матеріалів Міжнар. конф. (м. Харків, 21 берез. 2025 р.) / ред. кол.: В. В. М'ясоєдов, Н. М. Савельєва, О. В. Кривошопка та ін. Харків: ХНМУ, 2025. — 235 с.

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітніх програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

УДК 37.013:61(082)

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© В. В. М'ясоєдов, Н. М. Савельєва,
О. В. Кривошопка та ін., 2025

ЗМІСТ

Оновлення курикулуму вищої медичної освіти в умовах турбулентності <i>М'ясоєдов В. В., Садовниченко Ю. О.</i>	8
The influence of wall colour and classroom decor on the psychoemotional state and motivation to learn <i>Bielova I. O., Bohachova O. S.</i>	10
The role of information and communication technologies in improving practical skills of medical students <i>Dikal M. V., Kopchuk T. G.</i>	13
Variable models of blended learning for students of higher education institutions <i>Dikal M. V., Kopchuk T. G.</i>	14
Relevance and specificity of teaching the subject 'Military Hygiene' as part of military medical training of foreign students <i>Gerasymenko O. I.</i>	16
Current research and evidence in artificial intelligence in medical education: a review <i>Li Haiyan, Kalnytska V.</i>	19
Social-emotional intelligence and the existential needs of medical students in the context of using artificial intelligence in learning foreign languages <i>Iukhno N. V., Gusak O. G.</i>	22
Good clinical practice in the quality management system of teaching internal medicine: methodological aspects <i>Kapustnyk V. A., Shelest B. O., Kalmykov O. O., Babycheva O. O.</i>	24
Application of a case method in the study of orthodontics <i>Kobtseva O. A.</i>	26
Synergistic integration of artificial intelligence (AI) and traditional pedagogical approaches to enhance learning outcomes in Latin and medical terminology <i>Kolisnyk M.</i>	28
Non-violent communication in teacher-student dialogue in the educational process <i>Korobchanska A. B., Kolisnik I. L., Lutenko M. A.</i>	30
Medical terminology in English: challenges and ways to overcome them <i>Krasnoschok V. V.</i>	32
Postgraduate education of healthcare specialists as a component of continuous professional education <i>Podpriadova A. A., Pomohaibo K. G., Sokol K. M.</i>	35
Interactive methods in teaching internal medicine <i>Sadovenko O. L., Latogoose Yu. I., Brek V. V., Prokhorenko V. L.</i>	37
The future of anatomy learning: virtual reality in medical education <i>Sharifi M., Dehtiarova O., Brechka N.</i>	39
Особливості використання гейміфікації при вивченні психології в закладі вищої медичної освіти <i>Абасалієва О. М., Кравець Д. О.</i>	41
Психологічна підтримка майбутніх лікарів з особливими освітніми потребами у процесі професійного становлення <i>Абасалієва О. М., Шейко А. О.</i>	44
Медична освіта в Австрії сьогодні <i>Абашик В. О.</i>	46
Використання штучного інтелекту у вивченні англійської мови студентами-медиками <i>Азат'ян В. І.</i>	49

Психоемоційний стан здобувачів вищої медичної освіти під час пандемії COVID-19 <i>Алієв Р. Б., Шаповалова А. С., Алієв Р. Ф.</i>	52
Можливості мультимедійних технологій у післядипломному навчанні лікарів <i>Антонян І. М., Россіхін В. В., Бухмін О. В., Демченко С. М.</i>	53
Проблема формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців у галузі медицини під час їх професійного становлення <i>Астахов В. М., Бацилева О. В.</i>	55
Післядипломна медична освіта, принципи оптимізації навчального процесу <i>Балашова І. В., Лисий І. С., Дукова О. Р.</i>	58
Роль педагога-лікаря в підготовці здобувачів освіти <i>Бездітко Т. В., Срьоменко Г. В., Піонова О. М.</i>	60
Важлива роль освітнього компонента «Клінічна фармакологія» в сучасній медичній освіті та клінічній практиці <i>Біловог О. М., Князькова І. І., Дунаєва І. П., Кірієнко О. М.</i>	63
Впровадження симуляційного навчання у викладанні освітнього компонента «Клінічна фармакологія»: переваги та виклики <i>Біловог О. М., Князькова І. І., Дунаєва І. П., Молодан Д. В., Барбашова В. О.</i>	64
Щодо післядипломної підготовки лікарів із професійної патології в умовах воєнного стану <i>Боровик І. Г., Бандурян В. В., Нікуліна Г. Л.</i>	65
Застосування електронних підручників в освітній системі <i>Бухмін О. В., Антонян І. М., Россіхін В. В., Геглюк О. М.</i>	67
Комплексне оцінювання компетентностей при навчанні лікарів-інтернів внутрішньої медицини <i>Волошина О. Б., Балашова І. В., Ковальчук Л. І.</i>	70
Основні тренди профорієнтаційної роботи під час воєнного стану в Харківському національному медичному університеті <i>Головачова В. О., Бугайова О. В., Макеева Н. І., Андрущенко В. В.</i>	72
Самостійна робота як одна із складових навчального процесу лікарів-інтернів <i>Гончарь М. О., Сенаторова Г. С., Тельнова Л. Г.</i>	74
Методичні трансформації в медичному інституті м. Сум: відповідаємо на виклики війни <i>Горбась В. А.</i>	77
Педагогічна майстерність викладача медичного університету як комплексний та багатогранний процес професійного розвитку <i>Гусєв В. М., Хапченкова Д. С., Срьомленко С. А.</i>	79
Можливість застосування сучасних українських пісень в якості водія ритму при навчанні СЛР <i>Девіняк О. Т., Рего О. Ю., Непійнова Н. Е.</i>	81
Змішана модель організації навчального процесу при вивченні біохімії <i>Денисенко С. А., Наконечна О. А., Стеценко С. О.</i>	83
Післядипломна освіта неврологів у сучасних умовах <i>Дубенко О. Є., Гребенюк Г. В., Черненко А. Г.</i>	85
Акредитація освітніх програм підготовки фахівців з медицини в Японії <i>Дудіна О. В.</i>	87
Тенденції впровадження штучного інтелекту (ШІ) у вищу освіту <i>Заболотна І. І.</i>	90
Інтерактивне навчання гігієни та екології через 3D моделювання операційних блоків у BLENDER і UNITY <i>Завгородній І. В., Литовченко О. Л., Біличенко Н. П., Ліхніна Р. В., Лисак М. С.</i>	92
Біоетичні аспекти опанування практичних навичок при підготовці медичних сестер <i>Завгородня Л. В.</i>	95
Використання штучного інтелекту в навчальному процесі <i>Йосипенко В. Р.</i>	96
Особливості відпрацювання практичних навичок лікарів-курсантів на курсах спеціалізації з ендокринології <i>Караченцев Ю. І., Кравчун Н. О., Кравчун П. П., Чернявська І. В.</i>	98

Сучасні аспекти підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю оториноларингологія <i>Карчинський О. О., Луpir А. В., Шушлягіна Н. О.</i>	100
Застосування штучного інтелекту в медичній освіті: сучасні тенденції та технології <i>Каук В. І.</i>	101
Майстер-клас як сучасна форма підвищення кваліфікації лікарів <i>Каук О. І., Крупеня В. І., Просоленко Н. В.</i>	104
Ефективність упровадження ретроспективних посібників у навчальний процес англomовних студентів-медиків <i>Ковальчук М. В., Шунков В. С.</i>	106
Дидактичні аспекти порівняння традиційного та VR навчання анатомії людини <i>Колісник І. Л., Куліш В. П., Луpir М. В.</i>	109
Аналіз актуальних підходів до викладання на клінічних кафедрах Харківського національного медичного університету <i>Кочубей О. А., Ащеулова Т. В., Кисиленко К. В.</i>	112
Формування засад академічної доброчесності в здобувачів вищої освіти медичного профілю <i>Кравчук О. М., Карлова Т. С., Рашиді Б. Р.</i>	114
Ендокринологія як невід'ємна частина викладання клінічних освітніх компонентів <i>Кравчук Н. О., Кравчук П. П.</i>	116
З досвіду викладання медичної біології в Буковинському державному медичному університеті <i>Кривчанська М. І., Булик Р. С., Волошин В. Л.</i>	117
Гейміфікація та її роль у мотивації студентів медичних університетів <i>Лазуренко В. В., Тищенко О. М.</i>	120
Особливості інтеграції симуляційного навчання до практичних занять з хірургії <i>Лесний В. В., Лесна А. С.</i>	122
Використання латинських індексів міжнародних номенклатур у викладанні латинської мови студентам медичних ЗВО <i>Литовська О. В.</i>	124
Особливості оцінювання результатів навчання здобувачів вищої медичної освіти в умовах воєнного стану <i>Ліщук С. А., Краснікова Л. В.</i>	126
Інноваційні підходи навчання при вивченні дисципліни «Фармацевтична хімія» <i>Ложичевська Т. В.</i>	129
Значення інформальної освіти студентів-медиків в умовах воєнного часу <i>Луpir А. В., Юревич Н. О., Калашиник-Вакуленко Ю. М.</i>	132
Вища медична освіта в реаліях сьогодення <i>Луpir А. В., Яценко М. І., Дзиза А. В.</i>	133
Інтеграція штучного інтелекту в освітнє середовище підготовки майбутніх лікарів <i>Макаренко О. В., Макаренко В. І., Сілкова О. В.</i>	135
Комунікативні навички в педіатрії: запорука довіри та ефективного лікування <i>Макеєва Н. І., Дяченко М. С., Андрущенко В. В.</i>	137
Можливості та перспективи набуття практичних навичок здобувачами освіти з патоморфології під час воєнного стану <i>Марковський В. Д., Сорокіна І. В., Калужина О. В.</i>	139
Досвід упровадження медичної інформаційної системи «Helsi» в навчальний процес Харківського національного медичного університету <i>Мацько А. М., Радзішевська С. Б., Рисована Л. М.</i>	141
Формування soft skills під час викладання навчальних дисциплін на кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України <i>Машталір А. І.</i>	143
До питання про формування новітніх наскрізних змістових ліній вищої медичної освіти <i>Мещеракова І. П., Садовиченко Ю. О.</i>	145
Вплив війни на формування індивідуальної освітньої траєкторії майбутнього лікаря <i>Мирошніченко М. С., Кузнецова М. О., Бібіченко В. О.</i>	146

Традиційні підходи та нові можливості підготовки до іспиту Крок 3 в умовах війни <i>Молодан В. І.</i>	149
Шляхи подолання освітніх втрат у вивченні медичної латини в умовах воєнного стану <i>Нагачевська С. А.</i>	150
Використання технологій у навчанні емпатії як складової формування професійних комунікацій у студентів медичних ЗВО <i>Некрасова Н. О., Соловійова С. В.</i>	152
Рейтинги зовнішнього оцінювання ЗВО та їх важливість для якості освіти <i>Нікуліна Н. О.</i>	154
Значення вербо-комунікативних навичок для здобувачів педіатричного профілю <i>Ольховська О. М., Колесник Я. В., Слєпченко М. Ю.</i>	156
Викладання навчальної дисципліни «Кріобіологічні технології в репродуктивній медицині» в підготовці докторів філософії в медичній галузі <i>Петрушко М. П.</i>	159
Особливості викладання пропедевтики внутрішньої медицини в сучасних умовах <i>Пилипенко В. В., Грищенко О. В.</i>	161
Оцінювання як засіб підтримки та стимулювання до навчання здобувачів вищої освіти <i>Пилипенко О. О.</i>	163
Методи та техніки навчання на кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін при підготовці докторів філософії <i>Пилипишин О. І., Бондаренко С. В., Мельникова К. М.</i>	165
Можливості сучасної педагогіки вищої медичної освіти <i>Погоріла А. В., Сідорова О. В., Андрієнко К. Ю., Федотова О. Л.</i>	168
Упровадження методів розвитку критичного мислення під час іспиту-співбесіди лікарів на циклах підвищення кваліфікації <i>Подаваленко А. П., Зеленська Л. Д., Білера Н. В.</i>	169
Використання інноваційних технологій у підготовці студентів-медиків і лікарів-інтернів <i>Попович З. Б.</i>	172
Вплив вебтехнологій на якість навчання студентів медико-біологічного профілю <i>Попович Я. М., Попович Г. Б.</i>	174
Вплив дисципліни за вибором у студентів-медиків на вибір хірургічної спеціальності <i>Попович Я. М.</i>	175
Роль симуляційного класу в засвоєнні практичних навичок у студентів-бакалаврів з хірургічних дисциплін <i>Попович Я. М.</i>	177
Міждисциплінарна інтеграція при вивченні дисципліни «Біологія індивідуального розвитку» <i>Привроцька І. Б.</i>	178
Огляд додатків зі штучним інтелектом для організації учбового процесу <i>Пристапа Б. В.</i>	180
Позитивні практики арт-терапії у вищій школі <i>Рибалко Л. С., Овсюк Д. Р., Дін Жуцзэ</i>	183
Формування професійної етики в студентів медичних закладів вищої освіти <i>Рихлік С. В., Тищенко О. М.</i>	185
Емоційне здоров'я студентів-медиків в умовах війни <i>Романенко А. В.</i>	187
Контроль знань студентів та лікарів циклів післядипломної освіти <i>Россіхін В. В., Антонян І. М., Бухмін О. В., Мегера В. В.</i>	190
Дистанційний курс з освітнього компоненту «Медична хімія»: аналіз зворотного зв'язку <i>Сирова Г. О., Чаленко Н. М., Козуб С. М., Савельєва О. В., Присяжний О. В.</i>	192
Інноваційні підходи до процесу безперервного професійного розвитку для здобувачів фармацевтичної освіти <i>Степанова О. А., Унгурян Л. М., Беляєва О. А.</i>	194
Дуальна освіта — перспективний шлях медичної освіти в Україні <i>Товажнянська О. Л., Некрасова Н. О., Каук О. І.</i>	195

Навчання здобувачів вищої медичної освіти: знання або розуміння? <i>Томілін В. Г., Томіліна Т. В., Дюдіна І. Л.</i>	198
Роль роботи деканату в організації освітнього процесу під час війни <i>Томіліна Т. В., Старкова І. В., Кондрусик Н. Ю.</i>	199
Опитування здобувачів медичного ЗВО і покращення профорієнтаційної роботи <i>Уварова О. О.</i>	201
Сучасні підходи до викладання медичної та біологічної фізики в медичних ЗВО: проблеми та рішення <i>Федів В. І., Олар О. І., Кульчинський В. В.</i>	202
Впровадження європейських освітніх практик у навчальний процес ХНМУ <i>Федоров В. О., Журавльова Л. В., Олійник М. О., Сікало Ю. К., Fischer Martin, Benkel Julian</i>	204
Електронне навчання та штучний інтелект у вивченні біохімії <i>Ференчук Є. О.</i>	205
Іншомовне спілкування як складова професійної підготовки у вищій медичній освіті <i>Фідяєва Т. С., Сипало А. О.</i>	206
Медіадидактика як засіб подолання освітніх втрат під час вивчення освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)» <i>Фоміна Л. В., Калініченко О. В., Половинко О. С.</i>	209
Педагогіка як наука в історичному аспекті <i>Ходош Е. М., Кожин М. І., Клименко Т. Г.</i>	212
Психологічна адаптація студентів-першокурсників у медичних закладах вищої освіти <i>Чернова В. К.</i>	215
Деякі питання підготовки кадрів з аналітичної токсикології <i>Чубенко О. В., Сіренко О. В., Гузенко Н. В.</i>	218
Оцінка якості викладання освітнього компонента «Фтизіатрія» серед здобувачів вищої освіти Харківського національного медичного університету <i>Шевченко О. С., Юрко К. В., Овчаренко І. А.</i>	221
Професійна підготовка майбутніх лікарів у контексті психолого-педагогічних аспектів <i>Шейко А. О., Галича М. С.</i>	223
Педагогічна майстерність як складова успішності навчально-виховного процесу <i>Шундель Т. О.</i>	224
Сучасні підходи до застосування різних освітніх технологій на до- та післядипломному етапі вищої медичної освіти <i>Юрко К. В., Меркулова Н. Ф., Соломенник Г. О., Могиленець О. І.</i>	227
Організація самостійної роботи студентів спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» (заочна форма навчання) з біологічної хімії в Буковинському державному медичному університеті <i>Яремій І. М.</i>	229
ПОКАЖЧИК АВТОРІВ	232

Blended learning and its various models are a modern approach to education that harmoniously integrates traditional methods with digital technologies and online resources, contributing to the efficiency and flexibility of the learning process. Its main advantages include a combination of online and offline formats, the possibility of individual planning of classes in accordance with the needs of students, and access to additional materials at a convenient time for in-depth study of disciplines.

Personalisation of the educational process plays an important role in adapting education to the level of knowledge and pace of each student, which is ensured by the active use of digital technologies, educational platforms, e-textbooks, and virtual laboratories. Additionally, monitoring student performance through the analysis of test results, online activity and feedback from teachers helps to improve the quality of education and academic results.

References

1. Tishchenkova S, Martseniuk L, Cherniak N, Hruzdiev O. Higher Education in the PostPandemic World: Prospects for Revival and Risks for Oblivion. *Economic Annals-XXI*. 2021; 191(7–8): 16–29. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V191-02>
2. Boelens R, De Wever B, & Voet M. Four key challenges to the design of blended learning: A systematic literature review. *Educational Research Review*. 2017; 22:1–18.
3. URL: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2017.06.001>
4. Luchaninova O, Markina L, Kovalenko-Marchenkova Ye, Zhovnirchuk Y, & Mishchenko D. Professional competence development of future professionals in vocational education for the labour market. *Práxis Educacional*. 2020; 16 (37): 203–223. URL: <https://doi.org/10.22481/praxisedu.v16i37.6165>

■ Relevance and specificity of teaching the subject ‘Military Hygiene’ as part of military medical training of foreign students

Gerasymenko O. I.

Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine

Military hygiene is an integral part of military medical training, which has become especially important for training specialists in a full-scale war in Ukraine [1]. At the same time, this educational component remains essential for the training of foreign students. Armed conflicts of varying intensity are constantly occurring in today’s world, creating new challenges for military medicine and hygiene. Military medics must be prepared to work in conditions of limited access to resources, under the threat of new types of weapons and in various climatic and geographical zones. These circumstances make the study of military hygiene particularly relevant for students from countries where armed conflicts exist or

may arise, as it is the knowledge of preventive measures that allow for maintaining troops health and combat capability under challenging conditions.

The growing role of international cooperation in the field of military medicine also confirms the relevance of teaching military hygiene to foreign students. This subject aims to ensure the health of military personnel by preventing diseases, maintaining combat capability and creating optimal conditions for performing combat activities [2]. Foreign students studying at Ukrainian medical universities often face problems organising medical support for troops in conditions of limited resources when they return to their home countries. Knowledge of the basics of military hygiene allows them to effectively solve the problem of preventing diseases among military personnel and civilians in conflict zones.

Teaching this subject to foreign students has its own specifics and requires a special approach. The specificity of teaching military hygiene to international students lies in the need to consider the cultural, religious and ethnic characteristics of the countries from which they come. Teachers should adapt the educational material to be understandable and practically applicable in different geographical and climatic conditions. For example, water and nutrition issues for troops in a desert environment are very different from those in a humid tropical climate [3].

An important component of teaching military hygiene is practical training, which involves acquiring skills in estimating the sanitary and hygienic condition of military facilities, organising the deployment of troops in the field, and monitoring the quality of water and food supply. This part of the training is particularly valuable for foreign students, as it allows them to gain practical experience with modern methods of water disinfection, food decontamination, etc.

Military occupational health occupies a special place in the structure of the discipline, as it directly affects the combat capability of troops and the effectiveness of combat missions. The study of specific risk factors of various military professions allows future military doctors to develop effective measures to prevent occupational diseases among military personnel. Particular attention should be paid to the ergonomics of military equipment and machinery, work and rest regimes in combat conditions, as well as psychophysiological aspects of military activities that directly affect the performance of personnel. Introducing the latest methods of hygienic control over military working conditions is an important component of training foreign students, as it helps them develop the competencies necessary to optimise the performance of military personnel of various specialities.

Particular attention should be paid to the prevention of infectious diseases among military personnel, which often cause non-combat losses. Foreign students should have a good understanding of the principles of

organising anti-epidemic measures in the armed forces, methods of disinfection, disinsection and deratization in the field, as well as the specifics of burying dead soldiers in different climatic zones.

Using modern digital technologies into the educational process significantly increases the effectiveness of teaching military hygiene [4]. Using digital platforms, numerous videos, and mobile applications allows foreign students to master complex material better, overcome the language barrier, gain practical skills in distance learning, and make the learning process mobile, differentiated, and individual.

Teaching military hygiene to international students requires constantly updating teaching materials based on the experience of modern armed conflicts and peacekeeping operations. The analysis of sanitary and hygienic problems faced by military doctors in hot spots around the world makes the educational process more relevant and practically oriented.

An important aspect is also the interdisciplinary approach, which involves integrating military hygiene knowledge with other medical disciplines, such as epidemiology, infectious diseases, toxicology and radiology. This allows international students to develop a comprehensive understanding of the problems of maintaining the health of military personnel in the context of modern armed conflicts.

Thus, teaching the subject Military Hygiene to foreign students is an important component of their professional training, which ensures the development of competencies necessary for effective work in the military healthcare system. Continuous improvement of teaching methods, consideration of students' cultural characteristics, and integration of modern technologies improve the quality of training and their readiness to solve complex problems of military medicine.

References

1. Викладання військової гігієни в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України з урахуванням особливості ведення бойових дій / К. О. Пашко та ін. *Медична освіта*. 2023. Т. 4. С. 48–52. <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2023.4.14475>
2. Falconer Hall T., Bricknell M., Ross D. A. Public health and military health. *J Public Health (Oxf)*. 2022. Vol.44 (Suppl 1). P.88–93. doi: 10.1093/pubmed/fdac101. PMID: 36465041.
3. Does climate change transform military medicine and defense medical support? / Y. Robinson et al. *Front Public Health*. 2023. Vol.11. doi: 10.3389/fpubh.2023.1099031. PMID: 37213601; PMCID: PMC10194660
4. Крамаренко І. С. Стратегія розвитку освіти та науки в умовах цифрової трансформації // Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2024. С.157–162. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743689/>